

Agnieszka Gontaszewska-Piekarz*

HISTORYCZNE GÓRNICCTWO WĘGLA BRUNATNEGO W OKOLICY GÓRZYCY (POWIAT SŁUBICKI)

Streszczenie

W pracy zawarto dostępne informacje na temat kopalń węgla brunatnego w okolicy Górzycy, powiat słubicki. Górnictwo to funkcjonowało w latach 1850-1938. Opisano pokrótce historię poszczególnych kopalń: „Lord”, „Karl Ferdinand”, „Humboldt” oraz „Finke”. Scharakteryzowano także warunki geologiczne oraz sposób prowadzenia wydobywania. Praca oparta jest na historycznych mapach geologicznych oraz topograficznych, a także zachowanych dokumentach nadań górniczych.

Słowa kluczowe: górnictwo węgla brunatnego, podziemna eksploatacja, historia górnictwa, Górzycza

WSTĘP

Województwo lubuskie jest bardzo bogate w złoża węgla brunatnego. Ich eksploatacja rozpoczęła się w roku 1820 w okolicy Sulęcina (Gontaszewska, 2017) i trwa do dziś (kopalnia Sieniawa Lubuska). Historyczne górnictwo węgla w tym regionie eksploatowało złoża zaburzone glacitektonicznie i dzięki temu występujące dość płytko. Mimo to była to prawie wyłącznie eksploatacja podziemna.

Jednym z ważniejszych regionów związanych z wydobywaniem węgla brunatnego w XIX i XX wieku były okolice Ośna Lubuskiego oraz Sulęcina, gdzie ustanowiono kilkaset pól górniczych. Niniejsza praca przybliży mniej znaną część tego regionu – tereny położone na zachód od Ośna, pomiędzy Słońskiem a Górzycą, obecnie na terenie powiatu słubickiego (rys. 1), gdzie początki górnictwa węgla brunatnego sięgają roku 1850.

* Uniwersytet Zielonogórski, Instytut Budownictwa

Praca oparta jest na zachowanych materiałach archiwalnych (głównie dokumenty dotyczące nadań górniczych) oraz opisach znajdujących się w przedwojennej literaturze geologicznej. Niestety są to dość skąpe informacje.

Rys. 1. Mapa kopalń węgla brunatnego w okolicy Górzycy
Fig. 1. Map of lignite mine near Górzycy

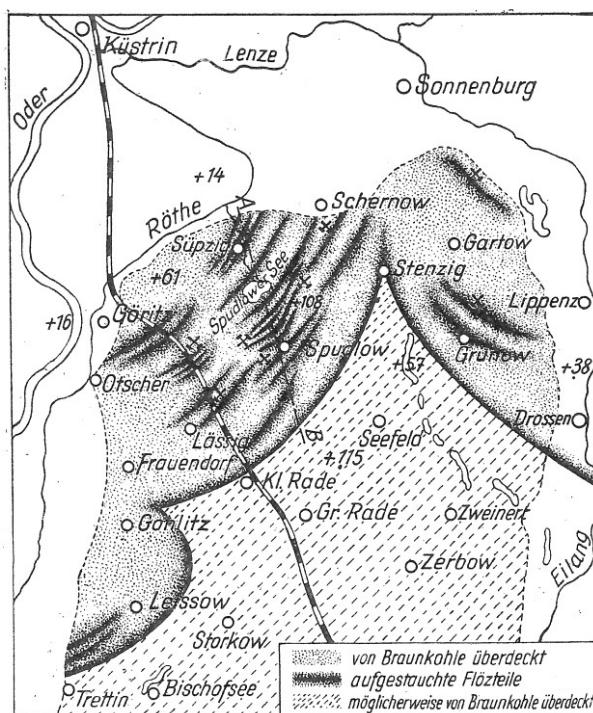
1 – Lord (Kons. Lord), 2 – Finke, 3 – Karl Ferdinand, 4 – Kons. Humboldt, 5 – Victoria,
6 – Hoffnung, 7 – Paul, 8 – Rudolf, 9 – Hermanns Glück

ODKRYCIE WĘGLA BRUNATNEGO I POCZĄTKI GÓRNICTWA

Węgiel brunatny znany był na długo przed jego powszechnym wydobyciem. Znane się zapiski o kopalni węgla we wsi Lieskau koło Halle (Salle) z roku 1382 (Hertel, 1883). Pierwsze doniesienia o węglu brunatnym bliżej opisywanych okolic pochodzą z roku 1756 i dotyczą wsi Petershagen niedaleko Frankfurtu nad Odrą, gdzie otwarto (na zaledwie kilka lat) niewielką i płytką kopalnię (Wedde, 2012). W roku 1801 odkryto węgiel brunatny koło Sulęcina, lecz do 1820 roku nie podjęto eksploatacji (Gontaszewska, 2017). Dało to jednak początek szeroko zakrojonym poszukiwaniom i już w roku 1829 opisywano 16 znanych lokalizacji

złóż węgla pomiędzy Sulęcinem a Międzyrzeczem (Klöden, 1829). Nie zachowała się informacja, kiedy odkryto złoża w okolicy Górzycy, jednak są one już zaznaczone na najstarszej znanej mapie złóż (Plettner, 1852).

Złoża te, podobnie jak pozostałe złoża na terenie Ziemi Lubuskiej, były w przeszłości eksploatowane wyłącznie metodą podziemną, co wynikało ze specyficznych warunków geologicznych. Wydobywanie odbywało się metodą komorowo - filarową, z zawałem stropu. Węgiel eksploatowano w komorach wydobywczych, pozostawiając pomiędzy nimi dla bezpieczeństwa filary z niewybranego węgla. Po zakończeniu eksploatacji w danej komorze usuwano drewnianą obudowę, powodując natychmiastowy zawał stropu komory. Skutkowało to powstawaniem licznych zapadlisk na powierzchni terenu.

Rys. 2. Przebieg struktur glaciotektonicznych w okolicy Górzycy. Zaznaczono osie fałdów oraz obszar występowania pokładów węgla (Henninger, 1939)

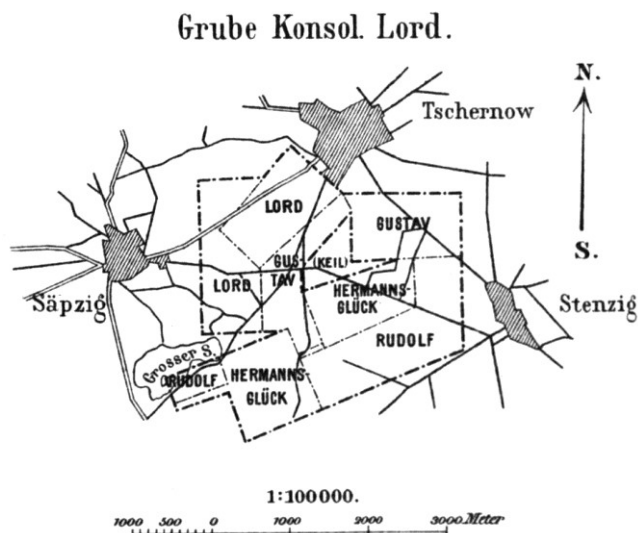
Fig. 2. Situation of glaciotectional structures in area of Górzycy. Axes of folds and area of lignite beds are marked (Henninger, 1939)

Warunki geologiczne, w jakich działały historyczne lubuskie kopalnie (a także współcześnie kopalnia Sieniawa) są bardzo skomplikowane i zmienne przestrzennie. Taka sama sytuacja występowała w rejonie Górzycy. Pokład wę-

gła, wraz z innymi osadami mioceniowymi, a miejscami także plejstoceniowymi, został zdeformowany glacytektonicznie, najprawdopodobniej w czasie zlodowacenia sanu 1, tworząc fały i łuski (Urbański, 2005). W porównaniu jednak do innych części Ziemi Lubuskiej, deformacje glacytektoniczne okolic Górzycy są mniej rozpoznane i opisane. Prawdopodobnie występują tu dwie (być może nakładające się na siebie) strefy zaburzeń glacytektonicznych. Odmienne kierunki osi struktur glacytektonicznych na zachodzie (rejon Lasek Lubuskich, Górzycy i Spudłowa) i wschodzie (Gronów, Chartów), opisywane były już przez Keilhacka i Linstowa (1905) oraz Henningera (1939) – rys. 2. Zdaniem Kraińskiego (1989) wschodnia strefa zaburzeń (o kierunku SW – NE) związana jest ze strukturą zwaną Łukiem Słubic – rozciągającą się od Eberswalde po Słubice i Spudłów, a zachodnia strefa przebiega w kierunku NW – SE i związana jest z strukturą Spudłów – Sieniawa. Dokładniejszy opis warunków geologicznych oraz sposobu eksploatacji przedwojennych kopalń węgla brunatnego na Ziemi Lubuskiej można znaleźć w innych pracach autorki (np. Gontaszewska, 2016)

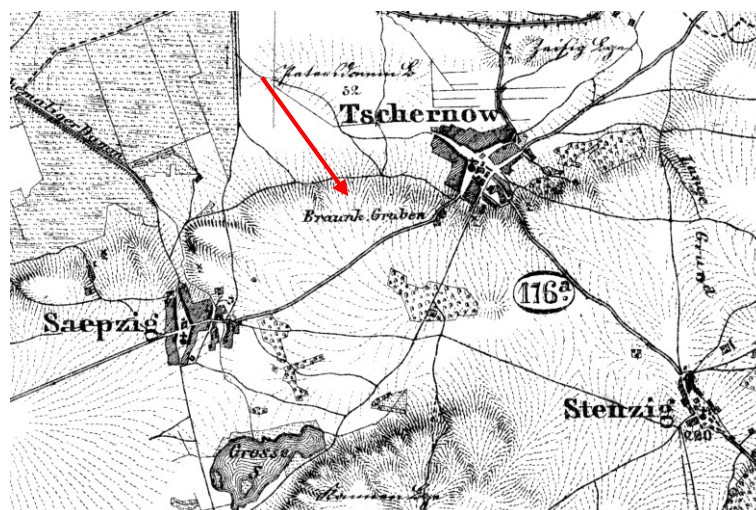
KOPALNIA „KONSOLIDIRTE LORD” – CZARNÓW – ŻABICE – STAŃSK

Kopalnia „Konsolidirte Lord” powstała w roku 1864 w skutek konsolidacji czterech kopalni: „Lord” oraz „Gustav” z Czarnowa (Tschernow) oraz „Rudolf” i „Hermanns Glück” ze Spudłowa (Spudlow) – rys. 3. Pola górnicze tej kopalni znajdowały się między miejscowościami Czarnów (Tschernow), Stańsk (Stenzig), Żabice (Säpzig) oraz Spudłów (Spudlow).

Rys. 3. Mapa pól górniczych kopalni „Kons. Lord” (Keilhack, 1905)
 Fig. 3. Map of mine fields of „Kons. Lord” (Keilhack, 1905)

Kopalnia „Lord” uzyskała koncesję na wydobycie (nadanie, Verleihung) 30 czerwca 1857 roku, a znajdowała się bezpośrednio na południowy wschód od Czarnowa. Kopalnia „Gustaw” koncesję uzyskała 21 marca 1862, kopalnia „Rudolf” 7 grudnia 1862 a „Hermanns Glück” 15 grudnia 1860 (Cramer, 1872). Właścicielami kopalni byli kupcy i przedsiębiorcy z Kostrzyna.

Rys. 4. Kopalnia „Kons. Lord” na mapie z roku 1893 (Generalstabkarte, 1:100000)
Fig. 4. Mine „Kons. Lord” on map from 1893 (Generalstabkarte, 1:100000)

Wydobycie rozpoczęło się jednak znacznie wcześniej, w roku 1850, po złożeniu zawiadomienia o poszukiwaniu węgla (Muthung) przez kopalnię „Hermanns Glück” dwa lata wcześniej i wyniosło 7,7 tys. ton przy zatrudnieniu 10 górników.

Największą z wymienionych kopalń był kopalnia „Lord”, która prowadziła wydobycie od roku 1856. Wyniosło ono tuż przed konsolidacją prawie 60 tys. ton rocznie. Po konsolidacji wyniosło maksymalnie 122 301 ton w roku 1867 (Cramer, 1872). Kopalnia „Konsolidirte Lord” została zamknięta w 1871 roku (Keilhack, 1905). Jest zaznaczona tylko na jednej mapie topograficznej - Generalstabkarte z roku 1893 (rys. 4) oraz na mapie geologicznej (rys. 5) i złożowej (rys. 6).

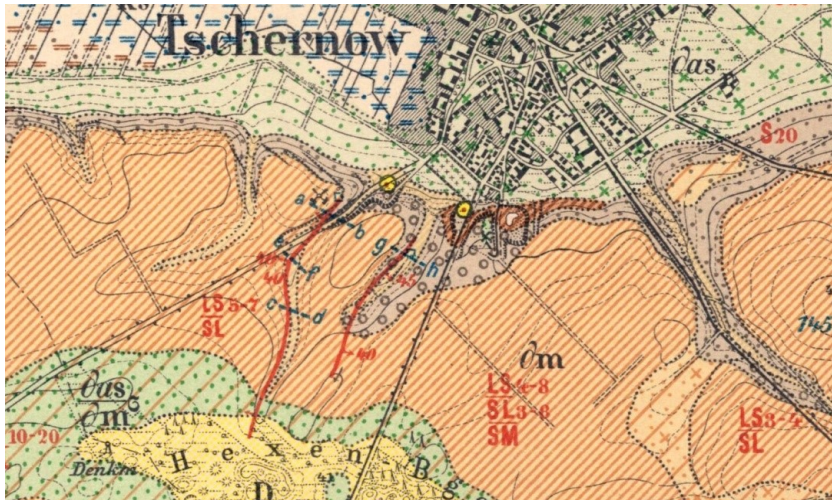
Dzięki opisom oraz przekrojom zamieszczonym w „Objaśnieniach” do mapy geologicznej znane są warunki geologiczne kopalń. Kopalnie „Rudolf” oraz „Hermanns Glück” eksploatowały 2 pokłady po ok. 6-12 stóp (ok. 2-3,5 m) miąższości znajdujące się w północnym skrzydle siodła (Plettner, 1852). W kopalniach „Lord” oraz „Gustav” także występowały dwa pokłady, lecz eksploatowano tylko dolny. Na południowy zachód od Czarnowa (Tschernow) eksploatowano ściętą antyklinę („Luftsattel”), a przebiegi obu skrzydeł widoczne są na mapie geologicznej (rys. 6). Skrzydło północno - zachodnie zapadało pod kątem

40°, a południowo – wschodnie pod kątem 40-45° (rys. 7). Lokalnie w skrzydle północno - zachodnim występowało nasunięcie pokładu (złuskowanie) na długości ok. 9-10 m (rys. 8).

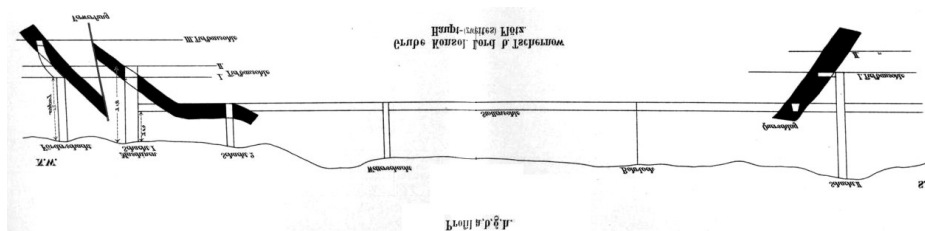
Rys. 5. Kopalnie „Kons. Lord” oraz „Finke” na mapie z roku 1911 (Karte der nutzbaren Lagerstätten Deutschlands), arkusz Küstrin. 1:200000

Fig. 5. Mines: „Kons. Lord” and „Finke” on map from 1911 (Karte der nutzbaren Lagerstätten Deutschlands), sheet Küstrin, 1:200000

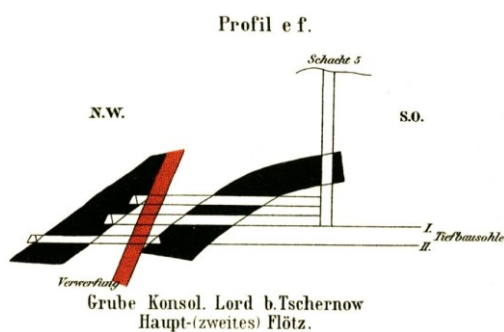
Rys. 6. Kopalnia „Kons. Lord” na mapie z roku 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern), arkusz Sonnenburg, 1:25000

Fig. 6. Mine: „Kons. Lord” on map from 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern), sheet Sonnenburg, 1:25000

Rys. 7. Przekrój a-b-g-h przez siodło eksploatowane przez kopalnię „Kons. Lord” (Keilhack, 1905), linia przekroju na rys. 6.

Fig. 7. a-b-g-h cross-section of lignite saddle exploited by mine „Kons. Lord” (Keilhack, 1905), line of section on Fig. 6.

Rys. 8. Przekrój e-f przez siodło eksploatowane przez kopalnię „Kons. Lord” (Keilhack, 1905), linia przekroju na rys. 6

Fig. 8. e-f cross-section of lignite saddle exploited by mine „Kons. Lord” (Keilhack, 1905), line of section on Fig. 6

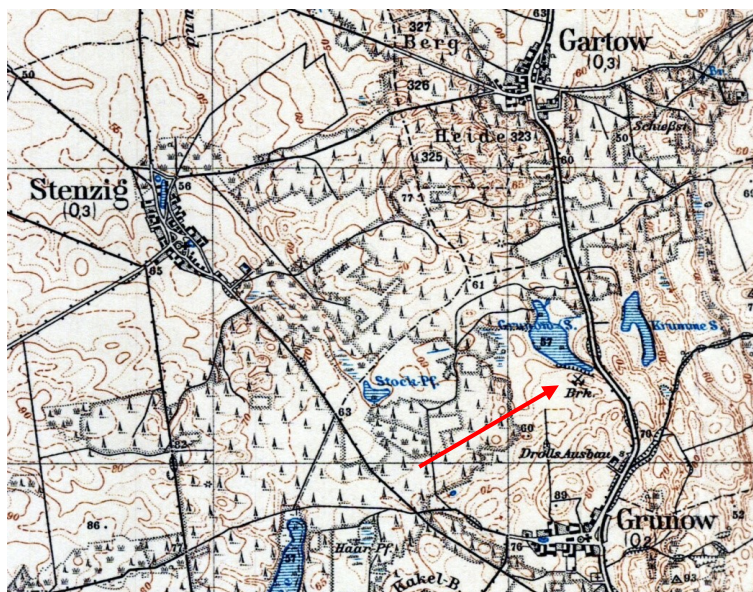
Rys. 9. Podłużna zagłębienie terenu nad wybranym pokładem węgla brunatnego w Czarnowie

Fig. 9. Elongated depression above exploited lignite bed in Czarnów

Zachowały się bardzo dobrze widoczne deformacje terenu w miejscu wyeksploatowanego pokładu węgla – dwa równoległe obniżenia terenu (rys. 9). Dodatkowo w północnej części skrzydła południowo – wschodniego występują dwa zapadliska o głębokości ok. 5-6 m, zarośnięte drzewami.

KOPALNIA „KARL FERDINAND” W GRONOWIE

Kopalnia „Karl Ferdinand” (lub „Carl Ferdinand”) położona była bezpośrednio na południe od Jeziora Gronowskiego, (Grunower See, obecnie praktycznie całkowicie zarośniętego) około 1 km na północ od wsi Gronów (Grunow) – rys. 1, rys. 10.

Rys. 10. Kopalnia „Karl Ferdinand” na mapie z roku 1927 (Deutsche Karte, arkuś Drossen)

Fig. 10. Mine: „Karl Ferdinand” on map from 1927 (Deutsche Karte, sheet Drossen)

Zgłoszenie poszukiwania węgla (Muthung) zostało złożone w roku 1846 (F 38, XVa C Nr. 20), a koncesja na wydobywanie (Verleihung) przyznana 13 marca 1848 (Cramer, 1872). Koncesja została rozszerzona w roku 1865 (F 38, XVII C Nr. 20a). Eksploatowano tylko jeden pokład o długości około 1,5 km i miąższości ok. 3 – 15 m, średnio 7,2 m. Pokład ten miał upad w kierunku północnym oraz północno - wschodnim – od 20° do 45°. Poniżej stwierdzono jeszcze kilka kolejnych pokładów, lecz zbyt cienkich do eksploatacji.

Do roku 1876 eksploatacja znajdowała się wyłącznie powyżej zwierciadła wody podziemnej i nie wymagała odwodnienia, w kolejnych latach zeszła ona głębiej. Wydobywanie wahało się w latach 1848 – 1869 pomiędzy 13,9 a 58,9 tys. ton (Cramer, 1972). Zachowały się informacje o położeniu dwóch szybów: Konrad IX o głębokości 27,76 m oraz Konrad VI o głębokości 27,72 m, oba szyby zostały zaznaczone na przedwojennej mapie geologicznej (rys. 11). Pierwszym właścicielem kopalni był Ferdinand Kolbe, właściciel młyna oraz cegielni. Jego ojciec, J.G. Kolbe, hutmistrz z Trzemeszna, był odkrywcą złoża (Keilhack, 1905).

Kopalnia „Karl Ferdinand” działała do roku 1887 (Keilhack, 1905).

Rys. 11. Kopalnia „Karl Ferdinand” na mapie z roku 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern, arkusz Sonnenburg)

Fig. 11. Mine „Karl Ferdinand” on map from 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern, sheet Sonnenburg)

KOPALNIA „HUMBOLDT” – GÓRZYCA – ŁASKI LUBUSKIE - SPUDŁÓW

Kopalnia „Humboldt” (często błędnie podpisywana jako „Humbold”) była najdłużej działającą kopalnią w okolicy. Powstała na skutek konsolidacji kilku mniejszych kopalń w roku 1869 i działała aż do II wojny światowej (F 38, XVa H Nr. 132). Jej początek można datować na rok 1850, kiedy to kopalnia „Paul”

(rys. 1.) otrzymała koncesję na poszukiwanie węgla brunatnego. Samo wydobycie rozpoczęło się już rok później, choć koncesja na wydobycie została przyznana dopiero w roku 1867. Kopalnia „Victoria” rozpoczęła działalność w roku 1859, podobnie jak „Humboldt” a „Hoffnung” w roku 1864. Po konsolidacji tych trzech kopalń oraz pól górniczych „Humboldt” „Lorenz”, „Michael”, „Minna”, „von der Heydt”, „Lässig” do kopalni „Humboldt” należał praktycznie cały teren pomiędzy wsiami Górzycy (Göritz), Laski Lubuskie (Lässig) oraz Spudłów (Spudlow) – rys. 12, rys. 13.

Rys. 12. Mapa z roku 1931 (Einheitsblatt, arkusz 66) zaznaczono kopalnie „Victoria”, „Paul” (nieczynne) oraz „Humboldt” (czynna)

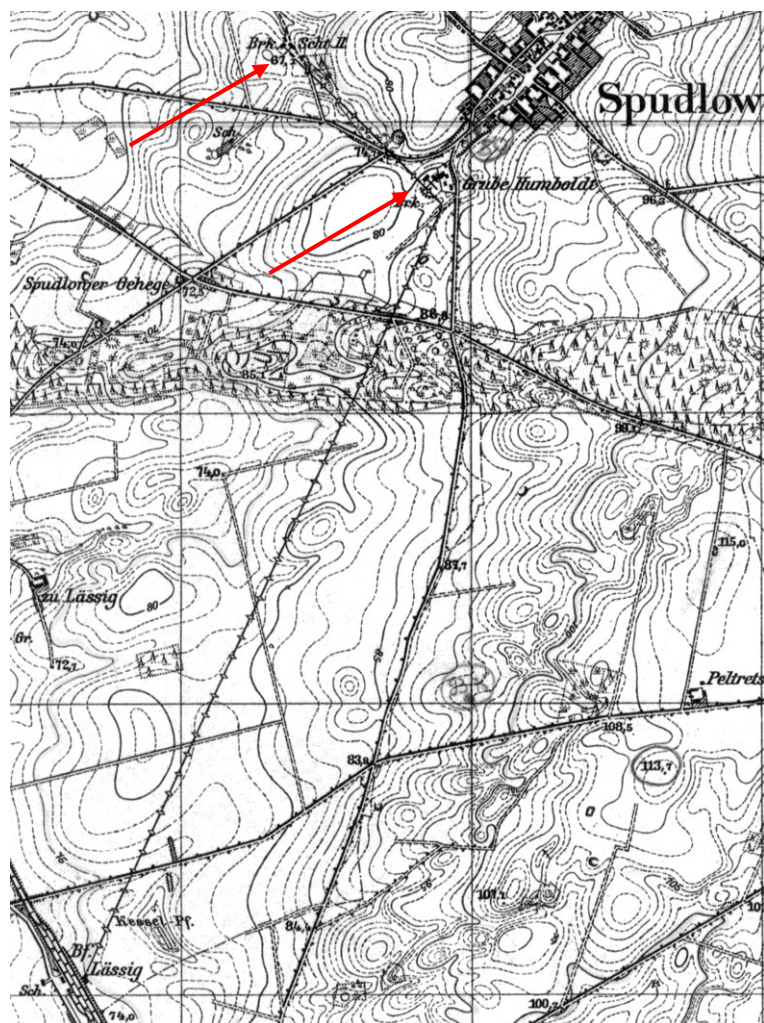
Fig. 12. Map from 1931 (Einheitsblatt, sheet 66). Abandoned mine (“Victoria”, “Paul”) and working mine “Humboldt” are marked

Właścicielami poszczególnych kopalń byli kupcy z Poczdamu i Frankfurtu, a dwóch pól górniczych nadsztygar Scholtz z Górzycy. Wydobycie wynosiło w latach 50. XIX kilka tys. ton rocznie, a w roku 1869 (po konsolidacji) 56 226 ton (Cramer, 1872). Zachowały się przekroje przez pokłady węgla eksploatowane przez sąsiadujące kopalnie Victoria oraz Humboldt (rys. 14). Znajdowały się one mniej więcej w połowie drogi pomiędzy Górzycą a Laskami Lubuskimi.

Kopalnia „Humboldt” została zamknięta pod koniec XIX wieku i ponownie otwarta w roku 1910 (Jahrbuch des deutschen...). W roku 1922 przeszła na własność przedsiębiorstwa „Stärke-Zuckerfabrik AG dawniej C.A. Koelmann&Co” z Frankfurtu nad Odrą. Eksploatacja przeniosła się wtedy w okolice Spudłowa (rys. 13). W roku 1923 powstała kolej linowa, napędzana maszyną parową, która połączyła oba szyby wydobywcze ze stacją kolejową w Laskach Lubuskich. Kolejka ta jest widoczna na mapie z roku 1934 (rys. 13), podobnie jak oba szyby

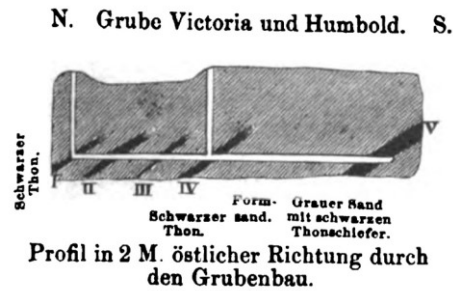
wydobywcze.

W roku 1924 kopalnia zatrudniała 46 pracowników, a wydobycie wyniosło 9282 ton (Borchardt & Bonikowsky, 1926). W latach 1924 – 1937 wydobycie roczne wahało się między 16 a 28 tys. ton (Jahrbuch des deutschen..., Deutsche Bergbau ...). Kopalnia działała do roku 1938 (Jaros, 1984).

Rys. 13. Mapa z roku 1934 (Messtischblatt, arkusz Gr. Rade). Zaznaczono kopalnię „Humboldt”, szyb II oraz kolejkę linową do stacji kolejowej Lässig
 Fig. 13. Map from 1934 (Messtischblatt, sheet Gr. Rade). Mine „Humboldt”, shaft II and cable car to railway station in Lässig are marked

Ślady po kopalni w postaci zapadlisk i obniżzeń terenu są widoczne do dziś, szczególnie na zdjęciach lotniczego skaningu laserowego (rys. 15). Największe deformacje terenu występują w miejscu obu szybów wydobywczych, widoczny jest także przebieg wyeksploatowanego pokładu na południowy zachód od szybu wydobywczego I.

Rys. 14. Przekrój przez złożę węgla eksploatowane w kopalniach „Victoria” oraz „Humboldt” (Zincken, 1867)

Fig. 14. Cross-sections of lignite bed exploited by mines „Victoria” and “Humboldt”(Zincken, 1867)

Rys. 15. Deformacje powierzchni terenu widoczne w lotniczym skaningu laserowym – obszar kopalni „Humboldt” (źródło: geoportal.gov.pl)

Fig. 15. Surface deformation in numerical terrain model by airborne laser scanning - area of “Humboldt” mine (source:geoportal.gov.pl)

KOPALNIA „FINKE” W CHARTOWIE

Kopalnia „Finke” była jedną z mniejszych kopalń w okolicy i nie zachowało się dużo informacji na jej temat. Znajdowała się ok. 2 km na północ od Chartowa (Gartow). Nie została zaznaczona na żadnej mapie topograficznej, lecz widnieje na mapie geologicznej (rys. 16) oraz złożowej (rys. 5). Kopalnia „Finke” uzyskała koncesję na wydobycie 7 listopada 1867 roku, a jej właścicielką była Sophie Bayer z Wriezen (F 38, XVa F Nr. 108).

Rys. 16. Kopalnia „Finke” na mapie z roku 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern, arkusz Sonnenburg), 1:25000

Fig. 16. Mine: „Finke” on map from 1905 (Geologische Karte von Preußen und benachbarten deutschen Ländern, sheet Sonnenburg), 1:25000

Kopalnia „Finke” eksploatowała dwa pokłady (rys. 16) o miąższości ok. 2 m. Pokład północny miał długość 135 m i był udostępniony szybem I o głębokości 11,2 m oraz szybem Versuch o głębokości 13,5 m, pokład południowy był znacznie krótszy (35 m) i udostępniony szybem wydobywczym o głębokości 16 m oraz zjazdowym o głębokości 11 m. Oba pokłady miały upad na północny wschód, pod kątem 30-40°.

Kopalnia działała zaledwie kilka lat (Keilhack, 1905).

PODSUMOWANIE

Informacje o górnictwie węgla brunatnego w rejonie Górzycy są w polskiej literaturze (nawet geologicznej) bardzo skąpe, tymczasem dostarczają one wielu cennych informacji. Na podstawie biegu siodeł węglowych czy też kątów upadu ich skrzydeł odtworzyć można procesy glacictektoniczne działające na tym terenie. Dane geologiczne pochodzące z kopalń są nie do przecenienia, gdyż pomiary wykonywano bezpośrednio w pokładzie węgla, a jego przebieg był widoczny w zasadzie w całości. Są one zatem nieporównywalnie dokładniejsze i pełniejsze, niż dane uzyskiwane z wierceń.

Dane na temat historycznego górnictwa powinny być także uwzględniane przy zagospodarowaniu przestrzennym, gdyż obszary podziemnej eksploatacji zagrożone są potencjalnym pojawianiem się zapadlisk czy deformacji terenu, nawet po tak długim czasie od zaprzestania wydobywania. Tymczasem lokalne społeczności rzadko zdają sobie z tego sprawę.

Sama historia wydobywania i działalności kopalń może być już trudna do dokładnego odtworzenia ze względu na braki w zachowanych materiałach archiwalnych.

LITERATURA

1. BORCHARDT K., BONIKOWSKY K.: 1926. Handbuch der Kohlenwirtschaft, Berlin.
2. CRAMER H.; 1872. Beiträge zur Geschichte des Bergbaues in der Provinz Brandenburg, Heft 1, Kreis Sternberg, Halle.
3. Deutsche Bergbau Jahrbuch, 1930-1939, Verlag von Wilhelm Knapp in Halle (Saale), Halle.
4. GONTASZEWSKA A.; 2016. Kopalnia węgla brunatnego Oskar w Smogórach (Ziemia Lubuska). Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego, 466: 65-76.
5. GONTASZEWSKA – PIEKARZ A.; 2017 W poszukiwaniu najstarszej kopalni węgla brunatnego na Ziemi Lubuskiej, Przegląd Geologiczny, 65: 549–

- 554.
6. HENNIGER E.; 1939. Die bergbaulichen und geologischen Verhältnisse des nördlichen Teiles der Gr.-Rade-Kunersdorfer Hochfläche. Braunkohle 35.
 7. HERTEL G.; 1883. Die Ältesten Lehnbücher der Magdeburgischen Erzbischofe, Halle.
 8. Jahrbuch der deutschen Braunkohlen-, Steinkohlen-, Kali- und Erz-Industrie 1925-1929, Verlag von Wilhelm Knapp in Halle (Saale), Halle.
 9. JAROS J.; 1984. Słownik historyczny kopalń węgla na ziemiach polskich. Katowice.
 10. KEILHACK, K.; 1905. Geologische Spezialkarte von Preussen und den Thüringischen Staaten, Blatt Sonnenburg, Erläuterungen, Berlin,
 11. KLÖDEN K. F.; 1925. Beiträge zur mineralogischen und geognostischen Kenntniß der Mark Brandenburg, Stück 2. Berlin.
 12. KRAIŃSKI A.; 1989. Zaburzenia glacitektoniczne w zachodniej części Ziemi Lubuskiej. [W:] VI Sympozjum Glacitektoniki, Wyd. Uczelniane WSInż, Zielona Góra.
 13. PLETTNER F.; 1852. Die Braunkohle In der Mark Brandenburg Ihre Verbreitung und Lagerung. Berlin.
 14. URBANSKI K.; 2005. Objasnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski, Arkusz Słubice, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
 15. WEDDE R-G.; 2012. Braunkohlentiefbau in Ostbrandenburg. Über den historischen Braunkohlenbergbau zwischen Hohenfinow (Landkreis Barnim) und Henzendorf (Landkreis Oder-Spree). Brandenburg, geowiss. Beitr. 19
 16. ZINCKEN C.F.; 1867. Die Physiographie der Braunkohle, Verlagsbuchhandlung Alfred Krüger, Leipzig.

Materiały Landesarchiv Sachsen – Anhalt:

- Berechsamie der Braunkohlenmutung "Carl Ferdinand" bei Grunow F 38, XVa C Nr. 20
Betrieb der gewerkschaftlichen Braunkohlengrube "Carl Ferdinand" bei Grunow F 38, XVII C Nr. 20a
Berechsamie der Braunkohlenmutung "Finke" bei Gartow F 38, XVa F Nr. 108
Betrieb der gewerkschaftlichen Braunkohlengrube "Lord" bei Tschernow F 38, XVII L Nr. 5a
Konsolidation der Braunkohlengruben "Lord" und "Gustav" bei Tschernow sowie "Hermannsglück" und "Rudolph" bei Spudlow unter dem Namen "Lord" bei Tschernow F 38, XVa L Nr. 43
Konsolidation der Gruben "Victoria", "Humboldt", "Paul", "Hoffnung", "Lorenz", "Michael", "Minna", "Von der Heydt" und "Lässig" bei Göritz, Oetsher und Lässig unter dem Namen "Humboldt" F 38, XVa H Nr. 132

HISTORICAL LIGNITE MINING NEAR GÓRZYCA, WEST POLAND

S u m m a r y

The paper presents available information about history of lignite mining in region of Górzycza (north-west part of Ziemia Lubuska -West Poland). Lignite mines operated here in years 1850-1938. The paper describes briefly the history of particular mines: „Lord”, „Karl Ferdinand”, „Humboldt” and „Finke”. Also underground mining in complicated geological condition (glaciotectonic deformations) was presented. The paper is based on remained German archival materials and also historical map: geological and topographic.

Key words: lignite mining, underground exploitation, mining history, Górzycza